

הפרנסה והפת"ם

קודם כל אולי נחזור ונגדיר את גודל הבעיה: 4.2 מיליארד דולר צמודים לשקל, או, כפי שכלכלני בנק ישראל אהובים להגדיר את השקל, מט"י — מטבע ישראלי — בניגוד למט"ח שהוא, כידוע, מטבע חוץ, בעיקר דולרים.

למשלת ישראל, לכל ממשלה, יש בעיה. לה אין כסף. לעומת זה, לנו, האזרחים, יש. והם, הכספים, מונחים בחיקה, אך מסוכן מאוד לפגוע בהם. כרי שנהיה בטוחים שלא יפגעו בפת"ם, עומדת ממשלת ישראל, כזכור, להווקק חוק שיגן על הפת"ם מפני ידה הארוכה של הממשלה. הכל כבר מוכן.

יש עוד בעיה. חוק סגור היטב לא יאפשר לממשלה לגעת בפת"ם, וזה לא בדיוק מה שהיא רוצה. חוק שלא יענה על כל דבר, לא שווה את הנייר עליו ייכתב, משום שזו תהיה הוכחה שהממשלה לא מתכוונת ברצינות.

מה עושים? יש שרים שמקבלים משכורת. שישברו את הראש. לנו יש רעיונות חרשים בנושא. את הרעיונות האלה, במחילה מכוונכם, סחבתי משני כלכלנים בעלי שם ועמדה. אני מקווה ששמעתם על עמוס מרחיים, שהוא בין היתר מנכ"ל כלל תעשיות, ובעבר הלא

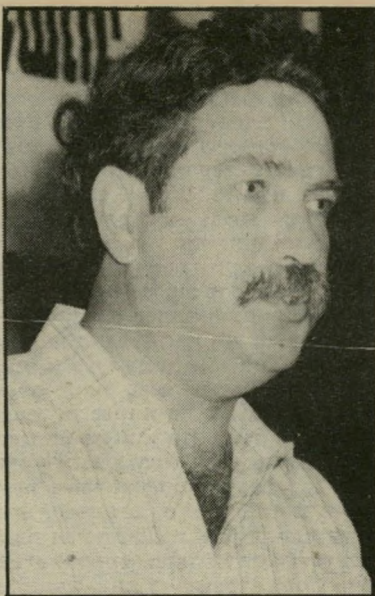
רחוק היה מנכ"ל משרדהתעשייהוהמיסור ומנהל חברות שונות, ואפילו מחליף את הרב אינדורהכהן בטלוויזיה ביום שישי ועוד משהו. משהו אמר לי שהוא, עמוס מרחיים, הוא מועמד המערך לגנדי בנק ישראל. אולי, הנה מה שהוא אמר בשבוע שעבר:

אני חושב שאנו נזדקק לשיטה של שני שערים — אחד לסחורות והשני לשירותים. דהיינו, לשיטת היטל על היבוא ותמריץ על היצוא. אני מבטיח לכם שהפת"ם יהיה במסגרת השער השני, של אלה שמקבלים פחות.

ויש עוד משהו. שמעתם אולי על פרופסור אמיר ברנע, המתמחה בענייני נכסים ונכאאות, ומרצה בפקולטה לניהול באוניברסיטת תל אביב? לא? חבל, כדאי להכיר אותו.

גם הוא אמר בשבוע שעבר, בערביוני, כי הפת"ם הוא אסון למדינה. ויש סיבות טובות להטיל על רכישתו מס של 10%, ומכאן הדרך קצרה לשחיקתו. למה? כי אין מנוס.

ועכשיו אולי עוד חוכמת-שלישי נדרשה, לסיכום. אתם זוכרים שלפני כמה חודשים הודיעו לנו שאסור לנו להחזיק מט"ח ברשותנו ולכל מי שיש.

בלבלן מרחיים שני שערים, ופחות לפת"ם

ויאיל ויחזירו לבנק? היו שלושה שהחזירו. חוק שאיישפשו לעמוד בו. עם ישראל לא יכול לעמוד בו. יש הוקים שהממשלה לא יכולה לעמוד בהם. אחד מהם יהיה החוק להגנה על הנכסים הכספיים של הציבור, וכדי שלא תבוא לכלל טעות, הציבור, זה אנחנו.

במה משקיעים ובמה אין משקיעים

לפני שאני נכנס לתחום ההשקעות: כמה להשקיע ולמה, ואם כן, או למה לא אמרתי קודם, ואם לא, אז למה אני אומר עכשיו, אני מבקש שתרשמו לפניכם אמת גדולה, שאנחנו כבר מרגישים אותה, ונרגיש אותה עוד יותר אחרי הבחירות.

קצב האינפלציה גדול מקצב עליית המרד. ככל שתגדל האינפלציה — יתרחב הפער בינה לבין המרד.

למה? זה חוק חדש בכלכלת ישראל, המצאה פרטית שלי ושל עוד אחד, שסיפר לי עליה ואני אימצתי אותה. אנחנו כבר מגיעים להיפראינפלציה, שבה כל-יהמדידה יוצאים מכלל פעולה. כרי להסביר לכם על מה אני מדבר, הנה משהו מופלא. ישראל היא המדינה היחידה בעולם, שבה ערך שטר הכסף הגבוה ביותר (1000 שקל) הוא פחות מחמישה דולר ובקרוב, קרוב מאוד, פחות מארבעה דולר. עכשיו אתם כשח גם מבינים מדוע סופרים בשקלים ומתכוונים לדולרים, עושים עסקים בדולרים ומשלמים בשקלים.

ועכשיו לעניין שלשמו אני מבזבז את זמנכם. נו, כמה משקיעים.

כבר הסברתי יותר מסעם שהשקעה זה כמו חליסה, צריך להתאים אותה לכל לקוח. ובכן, הבנקים מתיימרים לעשות את זה, ולומר את האמת, ללא הצלחה. היום בבנקים אומרים לכם שכדאי להשקיע במניות הבנקאיות שבהסדר. לא, או ליתר דיוק עוד לא, ואולי אפילו לעולם לא. תלוי מהי התשואה. כשיגיעו ל-20%, יהיה על מה לדבר.

מי שרוצה היום, תוכנית-חיסכון לטווח ארוך, באמר שנה עד שנה וחצי, עם תשואה ריאלית גבוהה, מבלי לסחד שהממשלה תשים את ידה עליה, והוא מוכן לעבור את מחסום-הסחד מסני הבלי-ינודע אך המבטיח, ישקיע חלק מממונו במניות חופשיות.

תיכף אומר לכם גם איזה כל מנייה שירדה 50% במחצית השנה האחרונה, לאחר שכבר ירדה ב-83, ירדה דומה, והיא מייצגת ברזלים, לא עיסקי-אוויר, והיא גם מייצגת חלק מהתפוקה שלה, ראויה לבדיקה ולאחריה להשקעה.

אתם רוצים? תבדקו שווי ניכסי, מכפיל וכל דבר אחר. הכלל הוא מניות של חברות תעשייה בעיקר, ששווי השוק שלהן הוא, נגיד, רבע ממה שהיה לאחר המפולת של ינואר '83. עכשיו, לאחר שרכשתם לכם את התיק, תשכחו ממנו לשנה עד שנה וחצי. התיק יתעורר לבד וייראה יפה, לעיתים גם יפה מאוד. אתם יכולים לשאול למה? שאלתם?

התשובה פשוטה: כל מה ששווה יותר יגיע לשווי האמיתי, ואם אתם יכולים לקנות היום מציאה, אז למה לא?

ישוברים למזון ומשקאות ומחויבות את החשבון של בעל ברטיסיה-אשראי.

בשוכרים אפשר להשתמש בדלפקים מיוחדים כבתי-הקולנוע, המנפיקים, כפי שבדוראי כבר ניחשתם, את מה שהומתם. בינתיים העסק נמצא בשלבי ניסוי בארצות-הברית. מחיר מערכת מתחכמת כזו הוא 12,600 דולר, והיא מיועדת ליומים שעדיין נשאר להם מעט כסף, אחרי שאת כל השקלים שלהם כבר הצליחו להחליף בדולרים.

בדקתי במכס, עדיין אין סעיף מתאים ולכן הוא עדיין, עד לבחירות, פטור ממס.

הבנקים בצרות וגם ההנהלות

נהגיתי בשבוע שעבר ערכה הפקולטה לניהול באוניברסיטת תל-אביב ערוב עיין על התוצאות העסקיות של הבנקים ב-1983. מכובד? מאוד. עברתי על רשימת המזומנים. לא היה שם אף עיתונאי. מיקרה? לא כליכך. אני הגעתי לשם, אפילו לא הוזמנתי.

וטוב שבאתי, ותיכף תבינו למה. אני ארווח לכם בקצרה מה היה. אלף: התברר שהבנקים באמת בצרות, והפסידו הרבה כסף ואת כל הונם. בית: יהיה אסון אם הממשלה תצטרך לפרות את מניות הבנקים בהסדר, משום שהם לא ירוויחו מספיק כדי לפרותן. גימל: הבנקים וקוים לכסף, הרבה כסף, ואין מאיפה. דלת: השנה, וככל הנראה גם בשנה הבאה וכוז שאחריה, לא ישלמו הבנקים מיסים. הא: הנהלות הבנקים אשמות במשבר הבנקאיות. וז: הפיקוח על הבנקים לא עשה את מלאכתו כראוי. זקי: בנק המזרחי מצנו הקשה ביותר במערכת. חית: המערכת הבנקאית צריכה להמשיך להיות פרטית ולא מולאמת. טית: הפת"ם הוא אסון למערכת המוניטרית — זוהי איגרת-חוב ככמות בלתי מוגבלת, המונפקת ליום אחד. יוד: בעתיד נשלם יותר, הרבה יותר, עבור העמלות הבנקאיות.

מי שסבור שלא תקום ועדת חקירה, בירור, בדיקה או כל שם אחר, בעניין המפולת של המניות הבנקאיות, טועה. יש כבר מספיק גורמים, החל מן היועץ המיטשטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, וגמור בעל מדור זה, שישטרו להזכיר למי שצריך להזכיר, כי יש להקים את הוועדה. יש גם בעל הון המציע עצמו כגיבור העמיתה שתוקם, כדי לפעול להקמת הוועדה. הוא מוכן לממן מכיסו את ההוצאות. הבנקים במצב קשה. הנהלות הבנקים יהיו במצב קשה עוד יותר.

בלי תור: כרטיסים קולנוע עם סנדוויץ'

בתחום הבידור שלפני ההצגה: קוראים לו הסוכן, ותיכף גם תבינו למה.

הסוכן הוא חלוץ-כרטיסים ממוחשב לשירות עצמי וקופה למוזן מהיר ומשקאות קלים, שזה עתה יצא מבית-היוצר בטקסאס. המערכת עובדת כמו בנקומאט, עובדת על טכנולוגיה של מגע. לאט. הנה ההסבר.

מכניסים את כרטיסיה-אשראי לתוך החריץ המיועד לכך, ומייד מופיעה על מסך המכשיר רשימה של הפרטים המוצגים בבתי-הקולנוע בעיר. אתה או את נוגעים במסך וקובעים את הפרט ומספר הכרטיסים שבהם חפצתם והעיקר — את סוג המשקה הקל או הכבד, או הווסלה שהנכם רוצים. המכונה מנפיקה את הכרטיסים

יש לי שאלה. האם עמידה בתור לקולנוע מעצבת אותך? האם הבאלגאן ליד המיוזן בכניסה לקולנוע, לפני התחלת ההצגה, גדול מדי לטעמך? יש פיתרון, הנה, הנה ההמצאה האחרונה

לצטט את הנתונים, בצד הנתונים על האינפלציה בארץ ושיעורי מסי-הכנסה המוטלים בעיקר על שכירים.

ואולי לסיכום: חוץ ממיסלוגות המבזבזות עשרות מיליוני דולרים על תשדירי-בחירות אינסנטיליים, יש עוד משהו שראוי להתגאות בו, רק שאת הנושא לגאווה זו לא יתרוס לנו, עליידי הסכמים קואליציוניים עם אגודות ישראל, שלא יותירו בסף למחקר.

זה אולי לא כליכך שידך למרור הוה, אבל מספיק חשוב שיתפרסם בו. זה למרות שהליכוד מושל בנו כבר שבע שנים, ונבולון המר הוא שריהחיוך התורני ובמקום שיעורי מתמטיקה יש שיעורים בחילכות גיטיץ.

טוב, הנה הסיפור: ישראל מייצרת אחוז אחד מבכל המדע, וזאת כאשר אוכלוסייתה מהווה עשירית האחוז מאוכלוסיית העולם כולו. ואם נמנה רק את המדינות המפותחות יותר, המהוות 25 אחוז מסך הבל, עדיין מייצרת ישראל פי שניים וחצי מהממוצע של העולם הטכנולוגי.

אתם רשאים להמשיך. ישראל נמצאת במקום ה-15 במיספר הפירוסמים המדעיים של מדינה — לפני בלגיה, דנמרק, אוסטרליה, פינלנד, נורווגיה ועוד. לישראל 4807 מדענים, כאשר לפינלנד ונורווגיה אוכלוסייה דומה בגודלה, אך רק מחצית מיספר המדענים. לסין הגדולה רק 2800 מדענים, כ-58% מהמיספר בארץ. לכראויל, ארגנטינה וצ'ילה יחד מיספר מדענים כמיספרם בארץ.

ישראל עומדת בראש רשימת המדינות ביחס מדענים/אוכלוסייה. בישראל יש 11.8 מדענים לכל 10,000 תושבים, לעומת 9.8 בארצות-הברית ובשווייץ, 8.9 בקנדה, 8.1 בבריטניה, בניזוילנד, באוסטרליה. בשוודיה יש כ-7, בדנמרק — 6.4, בנורווגיה, בהולנד ובפינלנד — 5 עד 5.5.

נמשך, יש לנו כמה להתגאות. בינתיים נמצא כי קיים, לגבי מרבית המדינות, יחס בין מיספר המדענים והתוצר הלאומי, כ-1982 היו 91 מדענים לכל מיליארד דולר תל"ג בבריטניה ובניזוילנד; 77 בארצות-הברית וקנדה; 66 באוסטרליה, אירלנד ושווייץ; 56 בדנמרק ובשוודיה; 53 בהולנד; 50 בפינלנד; 44 בגרמניה, בצרפת ובבלגיה.

בישראל המיספר הוא 225; ישראל היא המובילה, ובמרחק רב, מהבאים אחריה.

כנסיעה הבאה שלכם לחו"ל, אני מרשה לכם